

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

Dr. Székely László,
az alapvető jogok biztosa részére
Alapvető Jogok Biztosának Hivatala
1387 Budapest, Pf. 40.
panasz@ajbh.hu

Tárgy: közvetítói eljárás a szabálysértési eljárásban – jogszabálmódosítás

Tisztelt Alapvető Jogok Biztosa!

Alulírott dr. Kádár András, mint a Magyar Helsinki Bizottság társelnöke kérem,

- 1)** hogy az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) 2. § (2) bekezdésben foglalt hatásköre alapján szíveskedjen kezdeményezni az Országgyűlésnél a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Szabs. törvény) alábbi **rendelkezéseinek módosítását:**
- a)** 82/A. § (4) bekezdés annak érdekében, hogy a közvetítói eljárás határideje harminc napnál hosszabb legyen,
 - b)** 117. § annak érdekében, hogy a rendőrség is utalhassa közvetítói eljárásra az elzárással is büntethető ügyeket; valamint
 - c)** a szükséges rendelkezések annak érdekében, hogy bíróság elé állítás esetén főszabályként legyen lehetőség közvetítói eljárásra.

Ezt a beadványt a Magyar Helsinki Bizottság a „Decriminalizing Petty Offences Taskforce” (Közös fellépéssel a sérülékeny csoportokat kirekesztő kriminalizáló szabályok ellen) elnevezésű, az Open Society Institute Budapest Foundation által finanszírozott projekt keretében nyújtja be. A projektet a Magyar Helsinki Bizottság koordinálja és részt vesz benne a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda, a Roma Sajtóközpont, a Szexmunkások Érdekvédelmi Egyesülete, a Társaság a Szabadságjogokért és az Utcajogász Egyesület.

I. A közvetítói eljárás

A közvetítói eljárás a társadalom számára előnyös alternatívája a szabálysértési eljárásnak. A mediáció¹ során az elkövető és a sértett meg tud állapodni és a mediátor részvételével a konfliktust fel lehet oldani. Az elkövető a sértett által elfogadott módon teszi jóvá az elkövetett szabálysértést, ami segíti az elkövető társadalomba való visszailleszkedését és az állam számára is jelentős megtakarítással járhat más szankciókhoz, például az elzáráshoz képest. A közvetítói eljárás alkalmazása csökkenti továbbá a szabálysértési hatóságok, a bíróságok és a büntetésvégrehajtási intézetek leterheltségét is. A reintegráció és a nevelés különösen fontos cél a fiatalok elkövetők esetében, erre a célra a mediáció kifejezetten alkalmas.

A közvetítói eljárást maga a jogalkotó is kiemelkedően eredményes megoldásként jellemezte a Szabs. törvény rendelkezéseihez fűzött indoklásában. A szabálysértési közvetítés bevezetése mellett az Indoklás szerint a már korábban is létező büntetőjogi közvetítés „jogalkalmazási tapasztalatokban megmutatkozó kiemelkedő eredményessége (a közvetítói eljárások 85%-ot meghaladó arányban megállapodással zárulnak, és a létrejött

¹ Ebben a beadványban a mediáció a közvetítói eljárás szinonimája.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

megállapodásban foglalt kötelezettségek teljesítésének aránya is meghaladja a 80%-ot) megalapozza azokat a jogalkotói elvárásokat, amelyek [a szabálysértési közvetítés intézményének] létrehozásához fűződnek”.²

Mindezek alapján a Magyar Helsinki Bizottság álláspontja szerint a társadalom és az egyén számára is hasznos lenne a közvetítői eljárás minél szélesebb körű alkalmazása. Az alábbi beadvány a közvetítői eljárás minél szélesebb körű alkalmazásának útjában álló szabályozási akadályaira mutat rá.

II. Egyes problémák

Az alábbiakban a Szabs. törvénynek azok a rendelkezéseinek elemzése szerepel, amelyek a közvetítői eljárás széleskörű alkalmazását akadályozzák. Először arról lesz szó, hogy a közvetítői eljárás harmincnapos határidejét növelni szükséges. Másodsor arról, hogy a rendőrség számára lehetővé kell tenni, hogy elzárással is büntethető ügyeket is közvetítői eljárásra utaljon. Harmadszor arra térünk ki, hogy bíróság elé állításos ügyekben is széles körben szükséges alkalmazni a közvetítői eljárást.

a) A közvetítői eljárás harmincnapos határideje túl rövid

A Szabs. törvény rendelkezései alapján közvetítői eljárás határideje harminc nap,³ ami önmagában kevés, de ebből a tényleges közvetítői tevékenységre a gyakorlatban még ennél is jelentősen kevesebb idő marad. A harmincnapos határidő alatt az elkövetőnek és a sértettnek nemcsak a megállapodást kell letárgyalniuk és megkötöniük, hanem a sértettnek a megállapodásban vállalt kötelezettséget is teljesítenie kell.⁴ A harmincnapos határidőbe ezen felül beleszámít az iratoknak a szabálysértési hatóságtól vagy bíróságtól a közvetítőhöz való megérkezéséhez szükséges idő,⁵ és a megállapodás valamint a közvetítő jelentésének hatósághoz vagy bírósághoz való visszaküldéséhez szükséges idő is.⁶ Az idézési és kézbesítési szabályok szerint a közvetítői megbeszélésre szóló idézést a résztvevőknek legalább öt nappal a megbeszélés időpontja előtt meg kell kapniuk,⁷ ami tovább szűkíti a megbeszélés lefolytatására rendelkezésre álló időt. A gyakorlatban mindez azt eredményezi, hogy általában a harmincnapos határidő egyharmada is elvész a közvetítői eljárásra rendelkezésre álló időből, és a pártfogónak csupán 20-22 nap áll rendelkezésére.⁸ A bevezetőben említett projekt keretében a Magyar Helsinki Bizottság és a Társaság a Szabadságjogokért fókuszcsoportos beszélgetést tartott szabálysértési ügyekben eljáró bírósági titkárokkal, akik szerint komoly problémát jelent a határidők rövideje, ezt módosítani lenne szükséges.

A közvetítői eljárás harmincnapos határidejét további harminc nappal meg lehet ugyan hosszabbítani, de ez csak a teljesítési határidő érintheti: a megállapodásnak létre kell jönnie az eredeti harmincnapos határidőn belül.⁹ Ez azt jelenti, hogy az eljárás azért nem hosszabbítható meg, mert például a megbeszélés elsőre tervezett időpontja

² Indoklás a Szabs. törvény 82/A.-82/C. §-hoz. A további jogszabályi hivatkozásoknál, ahol nem szerepel a jogszabály megjelölése, ott a hivatkozás a Szabs. törvény rendelkezéseire vonatkozik.

³ 82/A. § (4)

⁴ 82/F. § (1), 82/I. § (1) a) és (3)

⁵ 82/E. § (1) bekezdés szerint a közvetítői eljárás a szabálysértési hatóság vagy bíróság végzésének *meghozatalával* indul meg, nem pedig a kézbesítéssel.

⁶ 82/F. § (1)

⁷ 82/F. § (4) és 87. § (2)

⁸ Bisztriczki László: Mit hozott és mit vitt az új szabálysértési törvény?, Jegyzo.hu, <http://www.jegyzo.hu/index.php?oldal=egycikk&id=2572>.

⁹ 82/H. § (6) és az ahhoz fűzött Indoklás.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

az elkövetőnek vagy a sértettnek nem felelt meg, vagy, mert a megegyezés érdekében második megbeszélés vált szükségessé.¹⁰

A meghosszabbítás további korlátja, hogy arra csak kivételes esetben és csak az elkövető vagyoni vagy jövedelmi helyzetével összefüggő okból lehetséges. A büntetőeljárás mediáció hat hónapos határideje is azt mutatja meg, hogy a közvetítői eljárásához szükséges idő a gyakorlatban lényegesen hosszabb, mint harminc nap. Szemben a szabálysértési mediációval, a büntetőeljárásban elérhető közvetítői eljárás határideje hat hónap.¹¹ A szabálysértések társadalomra való veszélyessége nyilvánvalóan lényegesen kisebb a bűncselekményeknél, és a kisebb fokú jogsértés miatt kriminálpolitikailag is indokolt, hogy az eljárás valamilyen formában záruljon le, ezért indokolt, hogy rövidebb határidő álljon rendelkezésre a közvetítői eljárás lefolytatására. A harminc nap (ami a fentiek szerint a gyakorlatban tipikusan csak 20-22 nap) és a hat hónap közti szakadék azonban olyan nagy, ami a fent kifejtett gyakorlati megfontolások fényében nem indokolható.

Mindezek alapján kérem, hogy kezdeményezze a Szabs. törvény 82/A. § (4) bekezdésének módosítását annak érdekében, hogy a szabálysértési eljárásban a közvetítői eljárás határideje harminc napnál hosszabb legyen.

b) A rendőrség is utalhassa közvetítői eljárásra az elzárással is büntethető ügyeket

A rendőrség csak a fiatalkorúak ügyeit utalhatja mediációra, a másik ügykörben (elzárással is büntethető szabálysértések) csak a bíróság jogosult erre. A Magyar Helsinki Bizottság álláspontja szerint ez indokolatlan korlátozás a közvetítői eljárással szemben, ami társadalmilag káros és a bíróságoknak indokolatlan többletmunkát okoz, ezért kérem, kezdeményezze a Szabs. törvény módosítását annak érdekében, hogy a rendőrség is utalhassa közvetítői eljárásra az elzárással is büntethető ügyeket.

Az általunk megismert uralkodó joggyakorlat szerint a bíróságok és a rendőrség is úgy tekinti, hogy elzárással is büntethető szabálysértési ügyet csak a bíróság utalhat közvetítői eljárásra. A Kúria Joggyakorlat-elemző csoportjának véleménye¹² szerint kizárólag a bíróság jogosult közvetítői eljárásra utalni a szabálysértési elzárással is büntethető ügyet. A Joggyakorlat-elemző csoport álláspontja szerint az elzárással is büntethető ügyekben a rendőrség nem szabálysértési hatóság (hiszen ezek az ügyek a bíróság hatáskörébe tartoznak), hanem csak az előkészítő eljárást lefolytató hatóság. Ezzel szemben a Debreceni Ítéletábrán megjelent olyan álláspont, ami szerint az elzárással is büntethető szabálysértések esetén a rendőrségnek is van lehetősége az ügy közvetítői eljárásra utalására.¹³ A rendőrség úgy tekinti, hogy elzárással is büntethető szabálysértési ügyben csak a bíróság, a rendőrség nem utalhatja közvetítői eljárásra az ügyet. Az Országos Rendőr-főkapitányság Rendészeti Főigazgatóság 2013. december 20. napján kelt 29000/46829-1/2013.¹⁴ és 29000/29040/2014. Ált. számú módszertani útmutatója,¹⁵ valamint az országos rendőrfőkapitány-helyettes 2014. március 31. napján kelt

¹⁰ A törvény kifejezetten megtiltja, hogy a második közvetítői megbeszélésre az eredeti harminc napos határidőn túl kerüljön sor [82/G. (1)].

¹¹ A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 221/A. § (3).

¹² Kúria Büntető Kollégium Joggyakorlat-elemző csoport: Szabálysértési ügyek bírói gyakorlata – Összefoglaló vélemény, 2015.EL.II.H.13.SZABÁLYSÉRTÉS-37., http://www.kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/osszefoglalo_velemeney_5.pdf, 10.3.

¹³ Perényi Nóra: Mediáció a szabálysértési eljárásban, 2015. március 29., <http://www.mabie.hu/node/2414>, 16.

¹⁴ Schweighardt Zsanett: A szabálysértési ügyekben alkalmazott közvetítői eljárás első öt hónapjának tapasztalatai, http://epa.oszk.hu/02600/02687/00006/pdf/EPA02687_jogi_tanulmanyok_2014_402-414.pdf, 407 és Perényi Nóra: Mediáció a szabálysértési eljárásban, 2015. március 29., <http://www.mabie.hu/node/2414>, 16.

¹⁵ Perényi Nóra: Mediáció a szabálysértési eljárásban, 2015. március 29., <http://www.mabie.hu/node/2414>, 16.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

29000/15485/2014. Ált. számú leirata¹⁶ is úgy foglal állást, hogy a rendőrség nem utalhatja közvetítői eljárásra az elzárással is büntethető ügyet.¹⁷ Az általunk megismert adatok alapján a rendőrségi álláspont szerint a közvetítői eljárásra utalható ügyek másik kategóriája, a fiatalok által elkövetett ügyek a rendőrség által is közvetítői eljárásra utalhatóak.

A szabályozás a gyakorlatban azt eredményezi, hogy olyan személyek is rendőrségi őrizetbe kerülnek, akiknek az ügyében később a bíróság közvetítői eljárást rendel el és így mellőzi a szabálysértési eljárást,¹⁸ ami súlyos alapjogi problémát vet fel. A bíróság elé állításos ügyekben (részletesen lásd a c) pontban) a rendőrség beszerzi a közvetítői eljáráshoz szükséges iratokat és nyilatkozatokat, de mégsem dönt ezekről, sőt – ha annak feltételei¹⁹ fennállnak – őrizetbe is veszi az elkövetőt. A bíróság a törvény kifejezett rendelkezése értelmében azonban dönthet úgy, hogy közvetítői eljárásra utalja a bíróság elé állításos ügyet,²⁰ tehát előfordulhat, hogy olyan személy kerül őrizetbe, akivel szemben később nem is folytatnak le szabálysértési eljárást, hanem a közvetítői eljárásra tekintettel mellőzik azt. A törvény és a rendőrség hozzáférhető gyakorlata alapján az elkövető akkor is őrizetbe vehető, ha ő és a sértett is indítványozta a közvetítői eljárást,²¹ ami egy erősen megkérdőjelezhető eljárás. Ez aránytalan olyan személy szabadságának korlátozása, akivel szemben később nem folytatják le a szabálysértési eljárást. Ennek az aránytalan szabadságkorlátozásnak ráadásul csupán adminisztratív akadály van: az, hogy a rendőrség – noha szervezetileg és szakmailag képes lenne rá – nem dönthet a közvetítői eljárásra utalásról. A probléma könnyen kiküszöbölhető lenne, ha a rendőrség is utalhatna közvetítői eljárásra elzárással is büntethető szabálysértési ügyeket.

Az általunk megismert információk szerint a rendőrség belső dokumentumaiban hivatkozott arra, hogy az elzárással is büntethető szabálysértés esetén az állam büntetőjogi igényéről kell döntenet, ezért indokolt ezeknek az ügyeknek bírósági hatáskörbe utalása.²² Az, hogy szabadságot elvonó büntetést csak bíróság rendelhet el, nem azért szerepel a törvényben, mert az állam büntetőjogi igénye ezekben az esetekben olyan nagy, hogy erről csak bíróság dönthet. A szabadság elvonásáról való bírói döntés követelménye az elkövetőt védő garanciális rendelkezés, ahogyan azt a Szabs. törvény Kommentárja is megerősíti.²³ Garanciális jelentősége annak van, hogy szabadságot elvonó büntetést kizárólag bíróság rendelhet el: más, ennél enyhébb büntetést más hatóság is kiszabhat, ez nem ütközik büntetőjogi alapelvekbe és nem sért emberi jogokat sem. Mivel a közvetítői eljárásban szabadságot elvonó megállapodást nyilvánvalóan nem lehet kötni, ezért semmi sem indokolja, hogy csak bíróság utalhassa közvetítői eljárásra az elzárással is büntethető szabálysértési ügyeket.

¹⁶ Schweighardt Zsanett: A szabálysértési ügyekben alkalmazott közvetítői eljárás első öt hónapjának tapasztalatai, http://epa.oszk.hu/02600/02687/00006/pdf/EPA02687_jogi_tanulmanyok_2014_402-414.pdf, 407.

¹⁷ A hivatkozott rendőrségi iratok a nyilvános interneten nem érhetőek el, ezért ezek tartalmát csak a fenti tanulmányokból ismerjük. Javasoljuk, hogy szíveskedjen ezeket vizsgálatához beszerezni és a vizsgálatot lezáró jelentés mellékleteként közzé tenni.

¹⁸ Hild Ágnes: Gondolatok a szabálysértési törvényben szabályozott közvetítői eljárásról, Jogi Fórum Publikáció 2014, [http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/hild_agnes_gondolatok_a_szabalysertesi_torvenyben_szabalyozott_kozvetitoi_eljarasrol\[jogi_forum\].pdf](http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/hild_agnes_gondolatok_a_szabalysertesi_torvenyben_szabalyozott_kozvetitoi_eljarasrol[jogi_forum].pdf): III.

¹⁹ 73. § (1)

²⁰ 125. § (8)

²¹ Perényi Nóra: Mediáció a szabálysértési eljárásban, 2015. március 29., <http://www.mabie.hu/node/2414>, 18.

²² Az eredeti rendőrségi dokumentum nem áll rendelkezésünkre, idézi Schweighardt Zsanett: A szabálysértési ügyekben alkalmazott közvetítői eljárás első öt hónapjának tapasztalatai, http://epa.oszk.hu/02600/02687/00006/pdf/EPA02687_jogi_tanulmanyok_2014_402-414.pdf, 407-408.

²³ „Garanciális jelentőségű, hogy Magyarországon személyi szabadságot elvonó büntetést szabálysértési eljárásban is csak bíróság állapíthat meg. Ha a szabálysértési tényállás elzárással (is) fenyegetett, akkor az illetékes járásbíróság folytatja le az első fokú szabálysértési eljárást, és nem közigazgatási szerv (szabálysértési hatóság).” Cserép Attila, Fábán Adrián, Rózsás Eszter: Kommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértés nyilvántartási rendszeréről szóló 2012. évi II. törvényhez, Wolters Kluwer Budapest, 2015, 38. §-hoz, 7. bekezdés.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

A büntetőeljárásban, ahol az állam büntetőigénye lényegesen nagyobb, hiszen a szabálysértéseknél jóval súlyosabb bűncselekményekről van szó, nem csak bíróság utalhatja közvetítői eljárásra az ügyet. Az ügyész is jogosult arra, hogy közvetítői eljárásra utaljon akár öt év szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekményeket is.²⁴ Nyilvánvaló, hogy az ügyész és a rendőrség jogállása jelentősen eltér egymástól. Az azonban, hogy a büntetőeljárásban sem csak bíróság utalhat közvetítői eljárásra szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekményeket, alátámasztja, hogy szabálysértési ügyekben is indokolt, hogy ne csak bíróság utalhasson közvetítői eljárásra elzárással fenyegetett ügyeket.

A rendőrség közvetítői eljárásra utalhat fiatalkorúakat érintő, nem elzárással fenyegetett ügyeket, amelyek a Szabs. törvény²⁵ és nemzetközi egyezmény²⁶ alapján is sokkal több körültekintést igényelnek, mint a felnőtteket érintő ügyek. Ha a törvényalkotó úgy véli, hogy a rendőrség alkalmas ezeknek a nagy körültekintést igénylő, fiatalkorúakat érintő ügyeknek az ellátására, semmi sem indokolja, hogy a kevésbé védett felnőtteket érintő ügycsoportban ne lenne képes dönteni a közvetítői eljárásra utalásról.

Egy szakértő szövegszerű módosítási javaslatot fogalmazott meg arról, hogy hogyan tehetné lehetővé a Szabs. törvény a rendőrség számára is az elzárással büntethető szabálysértések közvetítői eljárásra utalását.²⁷ Ennek értelmében a Szabs. törvény 117. §-át szükséges kiegészíteni, hogy a törvény kimondja, hogy a közvetítői eljárással összefüggésben szabálysértési hatóság alatt az előkészítő eljárást lefolytató szervet (rendőrség) is érteni kell. Szabályozni szükséges azt is, hogy az előkészítő eljárásban közvetítői eljárás lefolytatása céljából felfüggeszthető legyen az eljárás. Ezek a módosítások lehetővé teszik a rendőrség számára, hogy elzárással is büntethető ügyeket is közvetítői eljárásra utaljon.

A közvetítői eljárásra vonatkozó szabályok a fent kifejtettek szerint a személyes szabadsághoz való alapjogot²⁸ és a tisztességes eljáráshoz való jogot²⁹ érintik, ezért az alapvető jogok biztosának hatásköre van a jogszabály módosításának kezdeményezésére.

Mindezek alapján kérem, hogy kezdeményezze a Szabs. törvény 117. § módosítását annak érdekében, hogy a rendőrség elzárással büntethető szabálysértéseket is közvetítői eljárásra utalhasson.

c) Bíróság elé állítás esetén főszabályként legyen lehetőség közvetítői eljárásra

A bíróság elé állításos eljárásban jelenleg csak szűk körben van lehetőség közvetítői eljárásra, ami egy rossz gyakorlat. A Kúria joggyakorlat-elemző csoportjának álláspontja az, hogy noha nem minden esetben, de általában kizártnak tartják a bíróság elé állításos ügyekben a közvetítői eljárásra utalás lehetőségét.³⁰ A csoport felhívja a

²⁴ Be. 221/A. § (3)

²⁵ 134. § (1) bekezdés alapján „a fiatalkorúval szemben a szabálysértési eljárást az életkori sajátosságainak figyelembevételével... kell lefolytatni”.

²⁶ 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény 3. cikk, 37. cikk c) pont.

²⁷ Hild Ágnes: Gondolatok a szabálysértési törvényben szabályozott közvetítői eljárásról, Jogi Fórum Publikáció 2014, [http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/hild_agnes_gondolatok_a_szabalysertesi_torvenyben_szabalyozott_kozvetitoi_eljarasrol\[jogi_forum\].pdf](http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/hild_agnes_gondolatok_a_szabalysertesi_torvenyben_szabalyozott_kozvetitoi_eljarasrol[jogi_forum].pdf): IV.

²⁸ Alaptörvény IV. cikk (1)

²⁹ XXVIII. cikk (1)

³⁰ Kúria Büntető Kollégium Joggyakorlat-elemző csoport: Szabálysértési ügyek bírói gyakorlata – Összefoglaló vélemény, 2015.EL.II.H.13.SZABÁLYSÉRTÉS-37., http://www.kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/osszefoglalo_velemeney_5.pdf, 10.1.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

figyelmet arra is, hogy különböző bíróságok egymásnak ellentmondó gyakorlatot követnek, illetve az ügyészség és a rendőrség gyakorlata is eltérő. A Magyar Helsinki Bizottság álláspontja szerint a közvetítói eljárást minél szélesebb körben kell alkalmazni, ezért problémásnak tartjuk azt a gyakorlatot, ami a közvetítói eljárás alkalmazhatóságát korlátozza. Az, hogy nem egységes a joggyakorlat, felveti a jogszabály módosításának szükségességét.

A Kúria joggyakorlat-elemző csoportja több érvet sorol fel amellet, hogy általában miért nem indokolt közvetítói eljárásra utalni a bíróság elé állításos ügyeket. A csoport véleménye hivatkozik a 3/2007. BK véleményre, amely a büntetőeljárás vonatkozásában kimondja, hogy büntetőjogi bíróság elé állítás esetén közvetítói eljárás lefolytatása nem lehetséges, mert az erre szükséges idő nem áll rendelkezésre. Míg azonban a Be. kifejezetten megtiltja³¹ a bíróság elé állítás esetén a közvetítói eljárást, addig a Szabs. törvény kifejezetten megengedi azt.³² Ezért ebben a körben a büntetőeljárás példaként nem hozható fel. A csoport véleménye szerint „a szabálysértési eljárás mielőbbi lefolytatásához fűzött társadalmi érdek rendre megelőzi az egyéni érdekek érvényesülését”. Kétségtelenül igaz, hogy jelentős társadalmi érdek fűződik az eljárások gyors lefolytatásához, ahogyan azt a Be. indoklása is kifejti.³³ Az eljárások gyors lefolytatása azonban csak egy a társadalmilag hasznos érdekek közül. A közvetítói eljárás szintén egy olyan eszköz, amelynek számtalan társadalmi előnye van: az elkövető és a sértett békítése feloldja a konfliktust, a bűnét látványosan jóvá tevő elkövető könnyebben vissza tud illeszkedni a társadalomba és a közvetítói eljárás eredményeként létre jött megállapodás végrehajtása (szemben például az elzárással) a társadalom számára nem jár költséggel.

A csoport azzal is érvelt, hogy mivel a bíróság elé állítás esetén az elkövető már őrizetben van, ezért vélhetően olyan szabálysértésről, illetve olyan elkövetőről van szó, amire illetve akire tekintettel indokolt a közvetítói eljárás mellőzése. Az őrizetbe vételnek tulajdonított ilyen nagy jelentőség a fegyveregyenlőség elvét sérti, hiszen a csoport álláspontja szerint azért kell általában mellőzni a közvetítói eljárást, mert az elkövető a rendőrség szerint erre nem alkalmas (hiszen őrizetbe vették). Ez a megoldás a bíróság számára a rendőrségi álláspont indokolatlan és túlzott figyelembe vételét írja elő, ami az elkövetőre nézve hátrányos, és csorbítja az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogot.

A rendelkezésre álló adatok szerint sok olyan ügyben kezdeményezi a rendőrség az elkövető bíróság elé állítását, ahol valószínűleg nem lenne akadálya közvetítói eljárás lefolytatásának. Nem áll rendelkezésre olyan statisztika, ami az elmúlt években szabálysértési eljárásban bíróság elé állított személyek számát tartalmazza, és ezeknek az ügyeknek a jellemzőiről szól. A rendőrség honlapján azonban jelentős számú olyan ügy rövid leírása érhető el, amelyek kis értékű tulajdon elleni szabálysértések, vagy más, a társadalomra enyhe mértékben veszélyes, sértettel rendelkező, a rendelkezésre álló információk alapján egyébként közvetítói eljárásra utalható ügyekben kezdeményezett bíróság elé állításról szólnak.³⁴ Ezeket az ügyeket áttekintve indokolatlannak látszik a közvetítói eljárás lehetőségének megvonása az elkövetőktől pusztán azért, mert a rendőrség bíróság elé állította őket.

³¹ Be. 521. §, amely kizárja a 266. § (3) c) pont alkalmazhatóságát.

³² 125. § (8)

³³ „Az eljárás időszerecségének javítása a pergazdaságosság és a költségcsökkentés mellett a felderítés hatékonyságát is szolgálja, érvényre juttatva Beccaria azon gondolatát, mely szerint a büntetés akkor igazságos és hasznos, minél gyorsabb és minél közelebb esik az elkövetett bűnhöz.”

³⁴ Például: <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/helyi-hirek/szabalsertesi-orizetben-33>, <http://police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/helyi-hirek/az-elado-penztarcajat-loptak-el>, <http://police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/helyi-hirek/szabalsertesi-orizet-pozitiv-teszt>, <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/kozrendvedelem/szabalsertesi-orizet-lopas-miatt>, <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/helyi-hirek/tetteneres-utan-birosag-ele-allitas>, <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/helyi-hirek/elfogas-utan-gyors-birosag-ele-allitas>, <http://police.hu/hirek-es>

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem csupán a normaszövegnek önmagában, hanem a valóságban érvényesülő "élő jogoknak" kell alaptörvény-konformnak lennie.³⁵ Ez azt jelenti, hogy önmagában az nem elégséges, hogy a Szabs. törvény kifejezetten megengedi, hogy bíróság elé állításos ügyekben is közvetítói eljárást folytassanak le, ha ezt a törvényhelyet nagyban leszűkíti, esetleg ki is üresíti a bírósági gyakorlat. Az Alaptörvényben lefektetett jogoknak és értékeknek való megfelelés csak akkor valósulhat meg, ha nem csupán az írott jog, hanem a megvalósuló jog is alaptörvény-konform. Ezért a Szabs. törvény módosítása szükséges annak érdekében, hogy a közvetítói eljárás széles körben alkalmazott legyen bíróság elé állításos ügyekben is.

A fentiekben leírt jogalkalmazási bizonytalanság a személyes szabadsághoz való alapjogot³⁶ és a tisztességes eljáráshoz való jogot³⁷ érinti, ezért az az alapvető jogok biztosának hatáskörébe tartozik. Mindezek alapján kérem, hogy kezdeményezze a Szabs. törvény módosítását annak érdekében, hogy bíróság elé állításos ügyekben szélesebb körben alkalmazzanak közvetítói eljárást.

Budapest, 2016. október 3.

Együttműködésében bízva, tisztelettel:

dr. Kádár András Kristóf
Társelnök

[informaciok/legfrissebb-hireink/helyi-hirek/hatan-orizetben, http://police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/helyi-hirek/vasvillaval-utott](http://police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/helyi-hirek/vasvillaval-utott)

³⁵ 57/1991. (XI. 8) AB határozat; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, §41.

³⁶ Alaptörvény IV. cikk (1)

³⁷ XXVIII. cikk (1)